

Kredietcrisis: van verkeerde hypotheek en graaicultuur naar verdwenen spaartegoeden en wereldwijde recessie

Amerikaanse zakenbanken zijn omgevallen, Fortis is genationaliseerd, Aegon en ING maken gebruik van het steunfonds voor financiële instellingen -opgezet door de Nederlandse overheid. Spaarders, bedrijven en gemeenten raken miljoenen euro's kwijt die ze op IJslandse spaarbanken parkeerden, de financiële beurzen maken elke dag een vrije val. Kortom: de wereld is in de ban van de kredietcrisis. Maar hoe is deze nu ook alweer ontstaan en wat is er sindsdien gebeurd? Finance Network zette de crisis in chronologische volgorde.

Hoe begon het ook alweer...?

De grote boosdoener van de huidige situatie op de financiële markten is de zogeheten subprime-crisis in de Verenigde Staten. Subprime mortgages zijn hypothecaire leningen die worden verstrekt aan personen met een zeer lage kredietwaardigheid. Subprime leningen zijn allermindst een nieuw fenomeen, echter deze werden de laatste jaren wel steeds belangrijker. Zo bepaalden deze leningen in 1998 amper 2 procent van de hypotheekmarkt tegen 20 procent in 2006.

Kredietinstellingen in de VS hebben de afgelopen jaren té makkelijk leningen (met een variabele rentevoet) verstrekt aan mensen die de lasten daarvan eigenlijk niet konden dragen. Het merendeel van subprime mortgages werd door de kredietverstrekkers doorgeleend aan zakenbankiers. Deze hebben deze vorderingen (securitisaties) verpakt en herverpakt in financiële producten en naar de beurs gebracht. Daarnaast was een enorme groei waarneembaar in optiecontracten (ook wel Over The Counter handel genoemd, of OTC). Veel van de securitatiepakketten werden niet via de beurs verhandeld, maar via optiepakketten en termijncontracten. Handel vindt plaats tussen banken onderling en effectenhuisen en banken. Al die financiële constructies hebben gemeen dat ze een virtueel aanbod van goederen creëren dat in realiteit (nog) niet bestaat, en waarvan de effectieve levering door geen enkele materiele waarborg is gegarandeerd.

De laatste paar jaren (rond 2005/2006) steeg de rente op de subprime leningen dusdanig (van bijvoorbeeld 1,2% naar ruim 18%) dat duizenden Amerikanen niet meer aan hun financiële verplichtingen konden voldoen en dus hun huis verloren. Het aanbod van huizen werd veel groter dan de vraag met als gevolg het in elkaar zakken van de huizenprijs. Kredietverstrekkers kregen daardoor niet de initiële waarde van hun lening terug. Door de verpakking, herverpakking en het opknippen van de leningen door de zakenbanken, was het risico dat beleggers (waaronder andere banken) liepen onduidelijk. Bij veel fondsen blijkt de onderliggende waarde (de huizen) verdwenen te zijn, waardoor het fonds eveneens een luchtkasteel blijkt te zijn.

Wanneer werd de top van de ijsberg echt zichtbaar?

Al eind 2005 en in 2006 zijn de eerste tekenen zichtbaar: Door de stijgende rente zijn veel Amerikanen gedwongen hun huis te verkopen omdat ze de betalingsverplichting niet meer op kunnen brengen. De impact op de vastgoedsector liet niet lang op zich wachten: al in de zomer van 2006

daalde het aantal bouwvergunningen evenals het aantal nieuw te starten bouwprojecten. In 2007 begint het langzaam maar mondiaal door te dringen dat de crisis wel eens veel groter zou kunnen zijn dan in eerste instantie gedacht.

Februari 2007

Door de zwakke huizenmarkt in Amerika, hebben hypotheekverstrekkers het lastig. De Britse bank HSBC waarschuwt voor de negatieve gevolgen van oninbare leningen op de Amerikaanse hypotheekmarkt. De beurzen krijgen wereldwijd een harde klap als gevolg van daling van de Chinese beurs. Beleggers reageerden op geruchten dat de Chinese overheid gaat optreden tegen speculanten die beleggen met geleend geld.

Maart 2007

New Century Financial, de op één na grootste hypotheekverstrekker van Amerika, raakt in opspraak: het concern wordt onderworpen aan een strafrechtelijk onderzoek. Gevolg: het aandeel keldert met zo'n 58%.

April 2007

New Century Financial gaat failliet. De groei van de Amerikaanse economie is in het 1e kwartaal van 2007 lager dan economen hadden ingeschat.

Mei 2007

Werd een huis in Amerika in de afgelopen 15 jaar gemiddeld 157% meer waard, in het eerste kwartaal van 2007 blijken de prijzen te zijn gedaald met 1,4% ten opzichte van die periode in 2006.

Juni 2007

Twee beleggingsfondsen van zakenbank Bear Stearns raken in de problemen door investeringen in risicovolle hypotheekleningen. Eén fonds gaat failliet, het andere krijgt een injectie van 3,2 miljard dollar.

Juli 2007

De Britse Centrale Bank verhoogt voor de vijfde keer binnen één jaar de rente naar 5,75%. De Europese Centrale Bank laat de rente ongewijzigd, op 4%. Bear Stearns maakt bekend dat de twee in de problemen gekomen fondsen vrijwel niets meer waard zijn. Beleggers in die fondsen hebben het nakijken. De hypotheekcrisis begint nu meer impact te krijgen: de koersen van zowel Amerikaanse als Europese effectenbeurzen dalen en de IKB Deutsche Industriebank komt met een winstwaarschuwing, veroorzaakt door de subprime-crisis.

Augustus 2007

Beide beleggingsfondsen van Bear Stearns worden failliet verklaard. Gedupeerde beleggers klagen de zakenbank aan, omdat niet op tijd bekend is gemaakt hoezeer de fondsen in de problemen zaten. American Home Mortgage Investment staat op de rand van een faillissement. Opvallend, omdat deze organisatie voornamelijk hypotheekleningen verstrekt aan mensen met een gemiddeld inkomen. De Europese Centrale Bank, De Bank van Japan en de Federale Reserve pompen deze maand diverse malen miljarden in de geldmarkt om de onrust op de mondiale kapitaalmarkten in te dammen.

De Nederlandse zakenbank NIBC maakt bekend forse verliezen te hebben geleden op haar hypotheekportefeuille. NIBC is hiermee de eerste Nederlandse bank die negatieve gevolgen ondervindt van subprime-crisis. De bank kondigt later die maand aan te worden verkocht aan de IJslandse bank Kaupthing. De Amerikaanse zakenbank Goldman Sachs stort 3 miljard dollar in één van haar speculatieve beleggingsfondsen, dat door de koersdalingen op de financiële markt in de problemen is gekomen. Ook andere fondsen van Goldman Sachs zijn in waarde gedaald. Amerika's grootste hypotheekverstrekker, Countrywide, maakt bekend 11,5 miljard dollar te moeten afschrijven. De Bank of America geeft Countrywide een miljardeninjectie.

Het Duitse SachsenLB wordt in een bliksemactie gered van het bankroet: Landesbank Baden-Württemberg (LBBW) neemt de bank voor een onbekend bedrag over. De Amerikaanse overheid kondigt aan dat zij maatregelen zal nemen om de huizenbezitters in de USA beter te beschermen.

September 2007

De Duitse bank IKB kondigt een verlies van 700 miljoen euro aan. De ECB wijzigt het rentetarief niet, maar pompt wel opnieuw geld in de markt. De Britse Centrale Bank verstrekt een noodlening aan Northern Rock, de grootste hypotheekbank van de UK. Ondanks deze hulp, raken klanten in paniek en halen ze massaal spaargeld van hun rekeningen. In Amerika gaat het nog steeds slecht met de huizenprijzen: september laat een daling van 8% zien ten opzichte van dezelfde periode in 2006.

Oktober 2007

De Zwitserse bank UBS heeft het zwaar: er moet dit jaar in ieder geval 2,4 miljard euro worden afgeschreven. Het verlies zit vooral in de 'fixed income' portefeuille van UBS, waar obligaties en aandelen in zitten. Het Amerikaanse Citigroup verwacht een verlies te lijden van 900 miljoen euro op door hypotheek gedekte obligaties. Bij de bekendmaking van de kwartaalcijfers wordt duidelijk dat Citigroup in het 3^e kwartaal 57% minder winst heeft geboekt.

De Amerikaanse zakenbank Merrill Lynch raakt in de problemen. Het is de 8^e grote Amerikaanse financiële instelling die miljarden dollars moet afschrijven als gevolg van de subprime-crisis. Het gaat om een verliespost van 5,5 miljard dollar. Later deze maand blijkt het bedrag nog hoger uit te vallen: 7,9 miljard dollar. Het kost topman Stan O'Neal zijn functie bij Merrill Lynch.

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) waarschuwt dat de kredietcrisis de gehele wereldeconomie zal gaan raken. De Fed blijft het belangrijkste rentetarief verlagen om zo vertrouwen in de markt terug te brengen.

November 2007

De winst van de Zwitserse bank Credit Suisse is in het 3^e kwartaal gedaald met 31% ten opzichte van het jaar ervoor tot circa 775 miljoen euro. Oorzaak± afschrijvingen in verband met de problemen op de kredietmarkt. Charles Prince, topman van Citigroup, stapt op. Zakenbank MOprgan Stanley moet 3,7 miljard dollar afwaarderen op haar hypotheekobligaties. Ook andere banken schrijven af: de Bank of America 3 miljard dollar en het Britse Barclays 1,3 miljard pond. ING haalt twee investeringsfondsen ter waarde van 23,4 miljard euro terug op de eigen balans.

December 2007

De Britse Royal Bank of Scotland (RBS) schrijft in totaal 1,25 miljard pond af. De Zwitserse bank UBS moet na eerdere afwaarderingen 2,7 miljard euro een extra afwaardering doen van 6,8 miljard euro. De regering Bush komt met het eerste reddingsplan voor Wallstreet en huizen bezitters. De Fed, ECB, Bank of England en de centrale banken van Canada en Zwitserland stellen gezamenlijk tientallen miljarden dollars beschikbaar aan de banksector. De eisen voor onderpand die banken in ruil moeten geven, worden sterk verlaagd.

Januari 2008

De banengroei in Amerika is meer teruggelopen dan verwacht en het werkloosheidscijfer is gestegen naar 5%. De Bank of America neemt het grootste hypotheekbedrijf van de USA – Countrywide – over. Merrill Lynch blijft problemen houden: de bank verkoopt een belang ter waarde van 6,6 miljard dollar in zichzelf aan drie investeringsmaatschappijen. Ook Citigroup trekt kapitaal aan: 12,5 miljard uit Azië en het Midden-Oosten. JP Morgan Chase maakt een winstdaling van 34% bekend. De Duitse regionale bank WestLB maakt bekend een kapitaalinjectie van 2 miljard euro nodig te hebben om verliezen op de Amerikaanse hypotheekmarkt te kunnen opvangen.

Opnieuw komt de Amerikaanse overheid met een noodplan: een economisch stimuleringspakket van 150 miljard dollar moet het tij keren. Ondanks het slechte nieuws bij de Franse bank Societe Generale (4,9 miljard euro zijn 'verdwenen' door slecht risicobeheer) reageren de beurzen positief.

De Zwitserse bank UBS komt de crisis maar moeilijk te boven: ook in het 4^e kwartaal van 2007 leed de bank een verlies, ditmaal van bijna 8 miljard euro. De overname van de Nederlandse zakenbank NIBC door de IJslandse Kaupthingbank gaat niet door vanwege de onrust op de financiële markten. De Rabobank bevestigt dat het een buffer heeft opgebouwd van 30 miljard euro uit vrees voor aanhoudende problemen op de geldmarkt.

Februari 2008

Aan het begin van deze maand gaan de beurzen hard onderuit door slechte cijfers over de Amerikaanse economie: de dienstensector in de USA blijkt veel slechter te presteren dan verwacht. 's Werelds grootste verzekeraar, AIG, maakt bekend miljarden dollars extra (5,29 miljard) te moeten afschrijven door de kredietcrisis en zorgt daarmee voor extra onrust op de mondiale aandelenbeurzen. Northern Rock, de Britse hypotheekbank die in 2007 ernstig in de problemen kwam, wordt genationaliseerd. Credit Suisse heeft 2,85 miljard dollar moeten afboeken op risicovolle beleggingen. De winst zal daarom in het eerste kwartaal met minimaal 1 miljard dalen.

Ook in andere Europese landen begint de kredietcrisis gevolgen te hebben: de grootste bank van Frankrijk, BNP Paribas, heeft in het 4^e kwartaal van 2007 42% minder winst geboekt. ING maakt bekend dat zij haar beleggingen in Amerikaanse hypotheeken in het vierde kwartaal met 945 miljoen euro heeft moeten afwaarderen. ABN Amro heeft voor 1,5 miljard euro aan afboekingen moeten doen.

De Duitse bank HSH Nordbank klaagt het Zwitserse UBS aan vanwege de grote verliezen die Nordbank heeft geleden op Amerikaanse hypotheekobligaties. Het is voor het eerst sinds het begin

van de crisis dat banken elkaar beschuldigen. De grootste hypotheekverstrekker van de USA, Fanny Mae, heeft in het 4^e kwartaal een verlies geleden van 3,6 miljard dollar.

Maart 2008

HSBC, de grootste bank van Groot-Brittannië en tevens een van de grootste banken ter wereld, maakt bekend in 2007 voor 11,5 miljard euro te hebben afgeschreven. De Rabobank heeft ook verliezen geleden door de crisis: in 2007 moest de bank bijna 1,4 miljard euro afboeken. Opnieuw injecteren de centrale banken van Amerika, Groot-Brittannië en Europa meerder malen miljarden in de geldmarkten.

Zakenbank Bear Stearns raakt in zwaar weer: de beurskoers van de bank halveert in een half uur tijd als bekend wordt dat Bear Stearns een noodinjectie krijgt van de Federale Bank van New York en zakenbank JP Morgan Chase. Enkele dagen later koopt JP Morgan Chase Bear Stearns op. In eerste instantie betaalt JP Morgan Chase 2 dollar per aandeel, later wordt dit bod aangepast onder druk van de aandeelhouders naar ongeveer 10 dollar.

April 2008

Zowel de Zwitserse bank UBS als Deutsche Bank melden nieuwe miljardenafschrijvingen. De reactie op de beurs is gematigd: er waren nog hogere schattingen gemaakt over de af te schrijven bedragen. Uit publicaties van het Duitse WestLB wordt duidelijk dat in 2007 een nettoverlies is geleden van 1,6 miljard euro. Merrill Lynch lijdt voor het derde kwartaal op rij verlies en ook Citigroup kampt nog steeds met verlies. De bank schreef in het 1^e kwartaal van 2008 ruim 12 miljard dollar af op risicovolle beleggingen en boekte een verlies van ruim 5 miljard dollar. RBS wordt door de crisis gedwongen extra aandelen uit te geven voor 12 miljard pond.

NIBC maakt bekend in het 1^e kwartaal 400 miljoen euro te hebben opgehaald. Daarmee wordt onder meer een afboeking gefinancierd. Het IMF stelt in een rapport dat de verliezen in de financiële sector als gevolg van de kredietcrisis kunnen oplopen tot 945 miljard dollar. Een Duitse dochter van ABN Amro stopt met het aanbieden van hypotheekleningen. Premier Georg Milbradt van de deelstaat Saksen is het eerste politieke slachtoffer; hij treedt af vanwege problemen bij de bank SachsenLB.

Mei 2008

Opnieuw pompen centrale banken geld in de markt. De Fed verlaagt de rente, de ECB niet. Fortis heeft over de eerste drie maanden van 2008 een nettowinst geboekt van 808 miljoen euro, 31% lager dan de 1.167 miljoen een jaar eerder. De winst van ING is in het 1^e kwartaal met ruim 15% gedaald naar 1,59 miljard euro. Bij Bear Stearns worden 7600 mensen ontslagen, meer dan de helft van het personeel. Eind mei wordt de overname van Bear Stearns door branchegenoot JP Morgan Chase definitief.

Juni 2008

De drie grootste kredietbeoordelaars (Standard & Poor's, Moody's en Fitch) moeten hun werkwijze ten aanzien van complexe hypotheekproducten gaan aanpassen. Deze producten hadden veelal een te hoge waardering gekregen van de drie organisaties. De afspraken worden gemaakt in samenwerking met de openbare aanklager van New York.

Bij zakenbank Lehman Brothers rommelt het: het topmanagement moet vertrekken een week na de winstwaarschuwing van de organisatie. Om de kaspositie te versterken, wil Lehman Brothers voor 6 miljard dollar nieuwe aandelen uitgeven. De FBI arresteert in New York twee bestuurders van Bear Stearns, omdat ze moedwillig hun cliënten zouden hebben voorgelogen over de positie en financiële gezondheid van de fondsen van Bear Stearns.

De Britse bank Barclays wil haar kapitaalpositie versterken door een aandelenemissie van 4,5 miljoen pond. Fortis moet noodmaatregelen nemen om de kredietwaardigheid op peil te houden. De bank geeft nieuwe aandelen uit voor in totaal 1,5 miljard euro. De waarde van het aandeel Fortis daalt tot 11 euro.

Juli 2008

Fanny Mae en Freddy Mac, de twee grootste hypotheekfinanciers van de Verenigde Staten, krijgen nooddredieten van de Fed en het Amerikaanse ministerie van Financiën. De Californische hypotheekbank IndyMac gaat ten onder, omdat nerveuze klanten massaal hun spaargeld opeisen. Merrill Lynch en Citigroup hebben in het tweede kwartaal van 2008 opnieuw miljoenen dollars af moeten schrijven. Twee weken na de presentatie van de slechte cijfers maakt Merrill Lynch bekend 8,5 miljard dollar aan vers kapitaal nodig te hebben. Daarnaast maakt de bank bekend nog eens 5,7 miljard dollar te hebben afgeschreven op de portefeuille met risicovolle obligatieleningen. De grootste bank van Duitsland, Deutsche Bank, heeft in het 2^e kwartaal 2,3 miljard euro afgeschreven.

Augustus 2008

Gilbert Mittler, de nieuwe bestuurder van Fortis, wordt met onmiddellijke ingang uit zijn functie gezet. De winst van Fortis is in het 2^e kwartaal bijna gehalveerd. BNP Paribas ziet zijn winst met 34% dalen ten opzichte van vorig jaar. RBS lijdt een van de grootste verliezen in de Britse bankgeschiedenis. De mede-eigenaar van ABN Amro maakt een verlies bekend van 1 miljard euro over de eerste helft van 2008. Fannie Mae boekt in het 2^e kwartaal een verlies van 2,3 miljard dollar. UBS lijdt voor het 4^e achtereenvolgende kwartaal verlies en kondigt een grote reorganisatie aan.

Citigroup en Merrill Lynch worden gedwongen voor in totaal 20 miljard dollar aan zogeheten veilingobligatieleningen terug te kopen. Merrill Lynch moet zelfs voor de rechter verschijnen, omdat het klanten zou hebben misleid.

Zowel NIBC als Van Lanschot Bankiers hebben te kampen met een dalende winst in de eerste helft van het jaar. Het totale vermogen van Nederlandse beleggingsfondsen is in het 2^e kwartaal met 5,1 miljard euro gedaald. De Duitse bank IKB wordt van de ondergang gered: Lone Star, een Amerikaanse investeringsmaatschappij, koopt de bank.

September 2008

Fannie Mae en Freddie Mac komen onder de controle van de Amerikaanse regering. Deze stap moet de crisis op de financiële- en huizenmarkt inperken. Met Lehman Brothers gaat het wederom mis: geruchten zorgen voor een koersdaling van 45% voor het aandeel Lehman Brothers. De bank vraagt enkele dagen later uitstel van betaling aan omdat het geen koper kan vinden. Ditmaal grijpt de

Amerikaanse overheid niet en laat de bank omvallen. Merrill Lynch vindt wel een koper: de bank wordt gered door de Bank of America voor 50 miljard dollar.

Verzekeraar AIG zit in de problemen en vraagt een overbruggingskrediet van 40 miljard dollar aan bij de Fed. De Amerikaanse overheid neemt AIG een dag later over. De beurzen reageren in eerste instantie positief op de reddingspoging, maar eindigen later die dag toch in de min. De handel wordt zelfs stilgelegd op de Russische beurzen MICEX en RTS vanwege de te grote daling. Enkele dagen later schieten de koersen omhoog als bekend wordt dat de Amerikaanse regering werkt aan een reddingsplan voor de financiële sector. Bush maakt het plan op 25 september bekend: er moet een noodfonds komen van 700 miljard dollar om riskante beleggingen van banken over te nemen. Hij roept het Congres op in te stemmen met het plan. Het plan komt aan het eind van de maand echter niet door het Huis van Afgevaardigden.

Het aandeel Fortis raakt op 25 september plotseling in een vrije val. De beurs reageert op geruchten dat De Nederlandsche Bank aan Rabobank zou hebben gevraagd Fortis te helpen. Het aandeel daalt en staat even op een verlies van ruim 20%. Zowel Rabobank als Fortis ontkennen het gerucht, waardoor de paniekstemming verdwijnt. Toch sluit het aandeel Fortis die dag met verlies. Enkele dagen later daalt het aandeel opnieuw fors. Topman Verwilt moet vertrekken en wordt vervangen door Filip Dierckx. Na een weekend van crisisberaad wordt Fortis deels genationaliseerd door België, Luxemburg en Nederland. De overheden pompen 11,2 miljard euro in het concern en worden voor 49% procent aandeelhouder. Fortis moet ABN Amro weer verkopen.

De Britse hypotheekbank Bradford & Bingley raakt in acute problemen en wordt deels genationaliseerd. De Belgische, Franse en Luxemburgse overheden redden – samen met enkele grotere aandeelhouders – Dexia Bank. De regering van IJsland lijft de op twee na grootste bank van het land, Glitnir, in door voor 600 miljoen euro een belang van 75% te nemen. De Ierse regering neemt grootse stappen om spaartegoeden te garanderen: voor een periode van ten minste twee jaar garandeert de staat alle tegoeden. De nieuwe waarborgen gaan verder dan waar ook in Europa.

Oktober 2008

De Nederlandse staat koopt Fortis Bank Nederland, ABN Amro Nederland en de Nederlandse verzekeringsactiviteiten van Fortis voor in totaal 16,8 miljard euro. Met de volledige nationalisatie wilde het kabinet de 'belangen van rekeninghouders veiligstellen'. De actie is nodig omdat de kapitaalinjectie van een week eerder onvoldoende bleek. Fortis verkoopt enkele dagen later haar bancaire en verzekeringsactiviteiten in België aan de Franse bank BNP Paribas en de Belgische overheid. Ook het Luxemburgse bankbedrijf van Fortis komt in handen van BNP Paribas en de lokale overheid.

Het Huis van Afgevaardigden stemt alsnog in met het omstreden noodfonds van 700 miljard dollar waarmee de regering-Bush de financiële sector overeind hoopt te houden. Het noodplan wordt nog diezelfde dag tot wet verheven. De Duitse bondskanselier Merkel zegt tijdens een persconferentie dat de regering garant zal staan voor alle spaartegoeden in het land. Spaarders in Duitsland hoeven zich naar aanleiding van het dreigende bankroet van Hypo Real Estate geen zorgen te maken over hun

spaargeld. Lehman Brothers heeft nog voor enkele miljoenen dollars aan bonussen uitgekeerd aan topmannen, terwijl de faillissementsaanvraag al liep.

IJsland neemt volledige controle over haar bankensector om te voorkomen dat het land failliet gaat. De IJslandse beurs wordt gesloten; de ratings van leningen van IJsland worden verlaagd van A- tot BBB-status, aangezien de schulden van het bankwezen zo groot zijn, dat ook de IJslandse staat die niet zou kunnen betalen. Alle spaartegoeden van de IJslandse internet spaarbank Icesave zijn door moederbedrijf Landsbanki bevroren. In Nederland gaat het om ruim 1,6 miljard euro. De internet spaarbank is niet langer in staat zijn financiële verplichtingen na te komen. Later zal blijken dat veel Nederlanders (inclusief provincies en gemeenten) grote bedragen hebben uitstaan bij Icesave. Overheden blijken ook grote bedragen te zijn verloren doordat zij meededen in fondsen van onder meer Lehman Brothers.

Na EU-beraad meldt Nederland dat het garant staat voor spaargelden tot 100.000 euro. Zweden schiet de IJslandse bank Kaupthing te hulp. De Zweedse centrale bank stelt een lening van 5 miljard kroon (702 miljoen dollar) beschikbaar voor de Zweedse tak van Kaupthing. ING Direct, de internetbank van ING, koopt Britse spaartegoeden ter waarde van bijna 4 miljard euro van twee geplaagde IJslandse banken.

Centrale banken in Europa, Amerika, Zwitserland, Groot-Brittannië en Zweden verlagen in een gecoördineerde actie hun belangrijkste rentetarieven met 0,5 procentpunt. De renteverlaging door centrale banken wereldwijd kon de Europese beleggers niet in hogere sferen brengen. Na een kortstondige opleving, zakten de koersen weer in.

Minister Bos van Financiën en president Nout Wellink van De Nederlandsche Bank (DNB) maken op 9 oktober bekend dat de Nederlandse staat per direct 20 miljard euro beschikbaar stelt voor de Nederlandse financiële sector om te voorkomen dat bedrijven in problemen komen. Ook kunnen financiële instellingen onbeperkt liquiditeit opvragen bij De Nederlandsche Bank. Ook andere EU-landen zetten noodfondsen op om te voorkomen dat banken over de rand van de afgrond vallen. De Britse premier Gordon Brown zegt tijdens een Europese top dat internationale instellingen die toezicht houden op de financiële wereld, drastisch hervormd moeten worden. Amerika garandeert – in navolging van Europa – interbancaire leningen om te voorkomen dat de geldmarkt 'opdroogt'.

ING, het grootste financiële concern van Nederland, krijgt een kapitaalinjectie van 10 miljard euro van de staat, die in ruil daarvoor een groot aantal bevoegdheden en bezittingen krijgt. De bankverzekeraar is daarmee de eerste instelling die gebruik maakt van de 20 miljard euro die het ministerie van Financiën beschikbaar stelde.

Het onderlinge vertrouwen tussen banken lijkt toe te nemen. De Libor-rente, de rente die banken elkaar in rekening brengen voor een lening in dollars voor een periode van drie maanden, daalt fors. De daling is de grootste op één dag in negen maanden.

De voormalige topman van het Amerikaanse stelsel van centrale banken, Alan Greenspan, erkent eind oktober dat hij tijdens zijn negentienjarige bewind fouten heeft gemaakt. IJsland krijgt een lening van

2,1 miljard dollar van het Internationale Monetaire Fonds om uit de diepe financiële crisis te komen nadat de drie grote IJslandse commerciële banken begin deze maand bijna omvielen en werden genationaliseerd.

De winst van verzekeraar Aegon komt in het derde kwartaal 275 miljoen euro lager uit dan gedacht. Het verlies wordt veroorzaakt doordat Aegon een afschrijving moet doen van bruto 420 miljoen euro op zijn beleggingsportefeuille. Later deze maand maakt Aegon – net als ING – gebruik van het noodfonds van de Nederlandse regering. Aegon krijgt een kapitaalinjectie van 3 miljard euro. Na eerdere staatsmaatregelen bij Dexia en Fortis, grijpt de Belgische overheid ook in bij KBC. De staat schiet de bank-verzekeraar te hulp met een injectie van 3,5 miljard euro. Uit cijfers van De Nederlandsche Bank (DNB) blijkt dat de groei in de kredietverlening van banken aan bedrijven, afneemt. De Fed verlaagt (opnieuw) de belangrijkste rente.

© Finance Netwerk, oktober 2008